

OPERATIVNO-TEHNIČKI CENTAR ODREDIO KAKO KORISTITI PRAVO NA TAJNO PRIKUPLJANJE PODATAKA

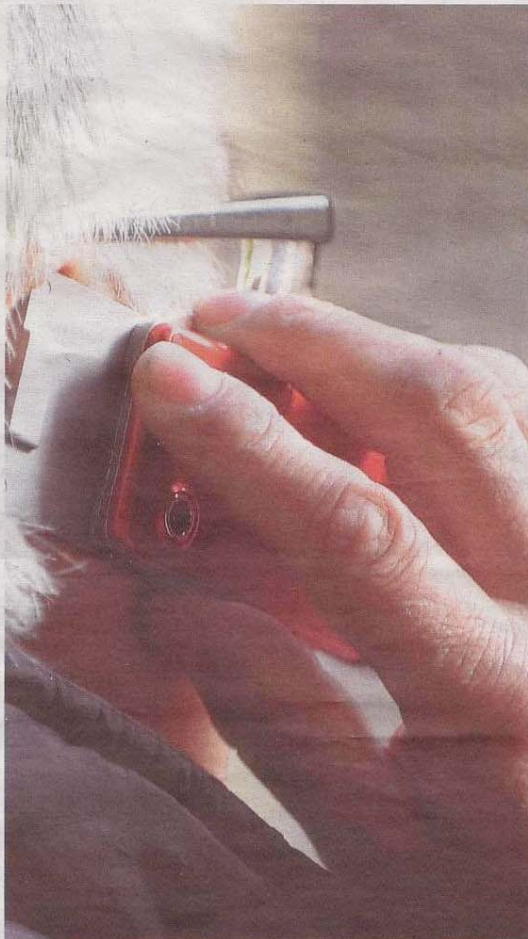
Obavještajci se ugurali između sudova i operatera

Suradnja sudova i drugih državnih tijela mora se odvijati preko OTC-a i policije, navodi se u uputi ravnatelja OTC-a Dinka Majića. Sudovima se brani da podatke izravno traže od telekomunikacijski operatera, a njima da izravno odgovaraju na sudske naloge

Sergej ABRAMOV

ZAGREB – Ravnatelj Operativno-tehničkog centra – središnjeg državnog tijela iz kojeg se operativno provode mjere tajnog prikupljanja podataka – Dinko Majić naputio je telekomunikacijske operatere i sudove da ne smiju ispunjavati sudske naloge.

»Uputu za postupanje« telekomunikacijskim operaterima ravnatelj OTC-a Dinko Majić uputio je 28. siječnja 2010. godine. U njoj se na tri stranice razrađuju i tumače razlozi zbog kojih se smatra da se cjelokupna suradnja sudova i drugih državnih tijela mora odvijati preko OTC-a i policije. Pritom se, zapravo, brani operaterima da izravno odgovaraju na sudske naloge, te se izravno obraćanje sudova teleko-

Bez dozvole OTC-a sudovi od operatera ne mogu dobiti izliste telefonskih kontakata

Problem proizlazi iz različitih definicija tajnog nadzora sadržaja komunikacija

munikacijskim operaterima kvalificira kao »nepoštivanje procedure propisane Zakonom o kaznenom postupku i Zakonom o sigurnosno obavještajnom sustavu«. Slična uputa dostavljena je i sudovima, što je u sudbenoj vlasti izazvalo pomutnju, jer nije zapamćeno da bi neko državno tijelo, a kamoli zasebna služba u obavještajnoj zajednici, sudovima

određivala na koji će način provoditi svoje naloge. Stoga je za ponedjeljak zakazan koordinativni sastanak na kojem će predstavnicima MUP-a, Ministarstva pravosuđa i Državnog odvjetništva raspraviti taj slučaj.

A kako je u »uputi za postupanje« protumačio Majić, svrha ustrojavanja OTC-a jest da se s

jednog mjesta »dostavljaju podaci koji predstavljaju mjere tajnog nadzora telekomunikacija«. U uputi Majić navodi da OTC nema problema s dostavom podataka sigurnosno-obavještajnim agencijama, ali »očiti problem u praksi predstavlja pribavljanje podataka u kaznenom postupku«. Navodni problem pritom proizlazi iz različitih definicija

Lubura: Obavještajac se postavio iznad suda i Ustava

Stalni sudski vještak Đuro Lubura i prije je upozoravao na nejasnoće iz važećih zakonskih odredbi, jer su mu telekomunikacijski operateri znali odbijati provedbu sudskih naloga, pozivajući se na zakonske propise na koje se poziva i Majić. Štoviše, Lubura je ravnatelju OTC-a Majiću, Uredu predsjednika, predsjednici Vlade i predsjednici Vrhovnog suda uputio dopis kojim ih upozorava na te nejasnoće.

– Meni je zbog takvog ponašanja više puta bilo otežano ili onemogućeno postupanje po nalogu suda, pa sam o tome obavijestio nadležne institucije, rekao nam je Lubura. Neovisno o tome tko je u pravu, OTC ili sudovi, Lubura smatra da Majić svojom uputom narušava neovisnost sudbene vlasti.

– Opasno je kad jedan od čelnika sigurnosno-obavještajnog sustava sebi uzima za pravo postavljati se iznad sudova i Ustava, kaže Lubura.

Taj zaključak ravnatelj OTC-a izvodi iz Zakona o elektroničkim komunikacijama navodeći da članak 109. tog zakona propisuje da »telekomunikacijski operateri smiju navedene zadržane podatke isključivo putem zaštićenih vodova dostavljati OTC-u«.

– Iz ovih odredbi jasno proizlazi da telekomunikacijski operateri ne smiju podatke o telekomunikacijskom prometu, koji predstavljaju mjeru tajnog nadzora podataka, izravno dostavljati sudovima, sudskim vještacima i drugim tijelima, navodi se u Majićevoj uputi.

No, navedeni članak 109. Zakona o elektroničkim telekomunikacijama propisuje tek da telekomunikacijski operateri moraju čuvati podatke tako da se bez odgode mogu dostaviti OTC-u. O izričitoj zabrani dostavljanja podataka sudovima ili ekskluzivitetu OTC-a u toj odredbi zakona, na koju se Majić poziva, nema ni riječi. Ni drugi propisi koji reguliraju rad OTC-a ne otklanjaju izričito pravo sudu da sam odabere kako će izvršiti vlastiti nalog.

Na koncu upute, Majić dozvoljava telekomunikacijskim operaterima da ipak poštuju određene naloge sudova, ali tek kad je riječ o građanskim parničnim postupcima pretplatnika i operatera. Dakle, kad je u pitanju sporni telefonski račun.

Do Dinka Majića nismo uspjeli doći, a u izvršnoj vlasti nisu imali službenih komentara o uputi OTC-a. Neslužbeno nam je poručeno da će se zakonske nejasnoće u pogledu izvršavanja naloga sudova ispraviti prilikom izmjena Zakona o kaznenom postupku, koje će definitivno prethoditi početku pune primjene tog Zakona u ljeto iduće godine. Do promjene ZKP-a postupanje sudova trebao bi uputom odrediti Vrhovni sud, prethodno raščlanivši sporne zakonske odredbe, uvažavajući neovisnost sudbene vlasti od izvršne.

Puhovski: Sabotiranje borbe protiv organiziranog kriminala

Profesor na Filozofskom fakultetu Žarko Puhovski apelirao je da zakonske nejasnoće treba što hitnije ispraviti, jer otežavaju sudu čitav niz radnji u borbi protiv korupcije i organiziranog kriminala.

– Pitanje je koje će se načelo prihvatiti, ali nejasne odredbe treba hitno mijenjati. Navedena uputa je tipično birokratsko ponašanje kojim se zapravo sabotira borba protiv korupcije i organiziranog kriminala. U realnim okvirima, sud najbolje štiti ljudska prava, ne vidim po čemu bi OTC štutio moja prava bolje od suca općinskog ili Županijskog suda, kazao je Puhovski.

Devčić: Nema potrebe da sud realizira naloge isključivo preko policije

Osim telekomunikacijskim operaterima, OTC je uputio sličan dopis i sudovima diljem Hrvatske u kojima ih poučava kako da provode svoje naloge. Potvrdio nam je to glasnogovornik Županijskog suda u Zagrebu Krešimir Devčić.

– Županijski sud primio je sličan dopis OTC-a, ali o njemu još nismo posebno diskutirali i nismo zauzeli stav kako ćemo postupati u budućnosti. U osnovi ne postoji zakonska potreba da se sudski nalozi realiziraju isključivo preko policije ili OTC-a. Sud na koncu ima zakonsku mogućnost da osobno provede sudske naloge, rekao je Devčić.

Zakonske nejasnoće u pogledu izvršavanja naloga sudova ispraviti će se prilikom izmjena Zakona o kaznenom postupku

tajnog nadzora sadržaja komunikacija, a za koji Majić smatra da ga telekomunikacijski operateri moraju štiti na način da ga jedino smiju dostaviti samom OTC-u. Treba napomenuti da tu nije riječ o prikupljanju podataka tajnim prisluškivanjem, jer OTC svojom uputom priznaje istražnim sucima pravo da putem redarstvenih vlasti nalože prisluškivanje.

Problem se javlja kod naloga kojima, u kasnijoj fazi kaznenog postupka, sudovi traže podatke o izlistima telefonskih kontakata pojedinih telefonskih brojeva ili konkretnih mobilnih uređaja.